

دانشگاه پیام نور
دانشکده علوم انسانی

عنوان پایان نامه:
وضعیت حقوقی مسافر قاچاق دریایی در حقوق بین الملل

نگارش:
سید مصطفی هاشمی

استاد راهنما:
دکتر مجتبی بابایی

استاد مشاور:
دکتر حسین آل کجیاف

پایان نامه
جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد
در رشته حقوق بین الملل

شهریور ۱۳۹۱

مرکز بررسی و مطالعات راهبردی

اجرای این پایان نامه مورد حمایت مالی سازمان بنادر و دریانوردی قرار گرفته است و سازمان به عنوان تنها مرجع حاکمیتی کشور در امور بندری، دریایی و کشتیرانی بازرگانی به منظور ایفای نقش مرجعیت دانشی خود و در راستای تحقق راهبردهای کلان نقشه جامع علمی کشور مبنی بر "حمایت از توسعه شبکه‌های تحقیقاتی و تسهیل انتقال و انتشار دانش و سامان‌دهی علمی" از طریق "استانداردسازی و اصلاح فرایندهای تولید، ثبت، داوری و سنجش و ایجاد بانک‌های اطلاعاتی یکپارچه برای نشریات، اختراعات و اکتشافات پژوهشگران"، اقدام به ارایه این اثر در سایت SID می‌نماید.

سازمان بنادر و دریانوردی

چکیده

یکی از چالش‌هایی که همواره صنعت کشتیرانی و حمل و نقل دریایی با آن مواجه بوده، معضل مسافر قاچاق دریایی (Stowaway) است. منظور از مسافر قاچاق دریایی کسی است که خود را مخفیانه و بدون اطلاع فرمانده و خدمه وارد کشتی کرده و قصد دارد بدون مجوز و به صورت غیر قانونی به مکان دیگری مهاجرت نماید. این افراد غالباً زمانی دست به چنین عملی می‌زنند که کشتی در بندر لنگر انداخته و مشغول تخلیه و بارگیری کالا می‌باشد که ممکن است چند روزی به طول بیانجامد. این موضوع در حال حاضر یکی از معضلات حمل و نقل دریایی به شمار می‌رود چرا که کشف این گونه افراد در کشتی توسط فرمانده یا خدمه در حین سفر دریایی، مشکلات عدیده‌ای چه به لحاظ اقتصادی و چه به لحاظ حقوقی برای کشتی در پی خواهد داشت. این تحقیق با موضوع "بررسی وضعیت حقوقی مسافر قاچاق دریایی در حقوق بین‌الملل" سعی نموده با روش توصیفی و از طریق مطالعه مقالات، تحقیقاتی و آثار مکتوب و نیز اسناد بین‌المللی مرتبط با موضوع به سوالاتی که نهایتاً به روشن شدن وضعیت حقوقی مسافر قاچاق در حقوق بین‌الملل می‌شود پاسخ دهد. با بررسی ادبیات موضوع و مصاحبه با تنی چند از فرماندهان کشتی که تجربیات ذی‌قیمتی در این خصوص داشتند و نیز بررسی نظامند کنوانسیونها و دستورالعملها و مصوبات سازمانهای بین‌المللی مرتبط، مشخص گردید که هرچند تا کنون اقدامات مناسب حقوقی توسط نهادهای بین‌المللی از جمله سازمان بین‌المللی دریانوردی در مواجهه با معضل مسافر قاچاق دریایی صورت گرفته اما به دلیل وجود نقایصی این اقدامات نتوانسته به صورت کامل در رفع مشکل موثر واقع گردد.

واژه های کلیدی: مسافر قاچاق دریایی - کشتی - بندر - کنوانسیون تسهیل ترافیک دریایی - حمل

فهرست مطالب

کلیات پژوهش

- ۱- تعریف مساله و بیان سؤالهای اصلی تحقیق..... ۲
- ۲- سابقه و ضرورت انجام تحقیق..... ۴
- ۳- فرضیه های تحقیق..... ۵
- ۴- اهداف تحقیق..... ۵
- ۵- کاربردهای متصور از تحقیق..... ۶
- ۶- روش انجام تحقیق..... ۷
- ۷- روش و گردآوری اطلاعات..... ۷
- ۸- قلمرو تحقیق (زمانی ، مکانی ، موضوعی) ۹
- ۹- ساختار تحقیق..... ۱۰

فصل اول: مسائل و مشکلات مربوط به مسافر قاچاق دریایی و روند تکاملی قواعد حقوقی مربوط به آن

- ۱-۱- بخش اول: مقدمه و بیان کلی موضوع..... ۱۲
- ۱-۱-۱- اهمیت مشکلات ناشی از مسافر قاچاق دریایی برای صنعت کشتیرانی..... ۱۳
- ۱-۱-۲- ماهیت مشکلات ناشی از مسافر قاچاق دریایی..... ۱۶
- ۱-۱-۳- تحلیل هزینه های وارده به کشتی ناشی از مسافر قاچاق دریایی..... ۱۷
- ۱-۱-۴- مناطق مستعد برای ورود مسافر قاچاق دریایی به کشتی..... ۲۰
- ۱-۱-۵- آمار و اطلاعات مربوط به مسافر قاچاق دریایی در دنیا..... ۲۳
- ۲-۱- بخش دوم: رویکرد حقوقی به موضوع مسافر قاچاق دریایی..... ۲۵
- ۱-۲-۱- تعریف مسافر قاچاق دریایی به لحاظ حقوقی..... ۲۵
- ۲-۲-۱- تفاوت مسافر قاچاق دریایی و مهاجرین غیرقانونی از راه دریا..... ۲۶
- ۲-۲-۳- انواع مسافر قاچاق دریایی..... ۲۸
- ۲-۲-۴- اصول کلی حاکم بر وضعیت حقوقی مسافر قاچاق دریایی..... ۳۰
- ۲-۲-۵- اسناد مرتبط با موضوع مسافر قاچاق دریایی..... ۳۳

فصل دوم: طرفهای مرتبط با مسافر قاچاق دریایی

- ۴۱ ۱-۲- بخش اول: طرفهای مرتبط با کشتی
- ۴۱ ۱-۱-۲- فرمانده کشتی
- ۴۷ ۲-۱-۲- مالک کشتی
- ۵۰ ۳-۱-۲- اجاره کننده کشتی
- ۵۳ ۴-۱-۲- موسسات بیمه گر
- ۵۶ ۲-۲- بخش دوم: طرفهای غیر مرتبط با کشتی
- ۵۶ ۱-۲-۲- بندر مبدا مسافر قاچاق دریایی
- ۵۷ ۲-۲-۲- بندر مقصد مسافر قاچاق دریایی
- ۶۰ ۳-۲-۲- کشور متبوع مسافر قاچاق دریایی
- ۶۲ ۴-۲-۲- ترمینال اپراتورهای بندری (متصدیان ترمینالهای بندری)

فصل سوم: حقوق و مسئولیت مسافر قاچاق دریایی

- ۶۵ ۱-۳- بخش اول: حقوق مسافر قاچاق دریایی
- ۶۹ ۱-۱-۳- حق حیات
- ۷۰ ۲-۱-۳- حق رهایی از عدم بردگی
- ۷۱ ۳-۱-۳- حق برخورداری از رفتار بشردوستانه
- ۷۲ ۴-۱-۳- حق شناسایی در برابر قانون
- ۷۳ ۵-۱-۳- حق محاکمه عادلانه
- ۷۴ ۶-۱-۳- آزادی دین و عقیده و اندیشه
- ۷۵ ۷-۱-۳- حق برخورداری از امنیت
- ۷۶ ۸-۱-۳- حق آزادی
- ۷۷ ۹-۱-۳- حق مالکیت اموال
- ۷۸ ۱۰-۱-۳- حق دریافت دستمزد
- ۷۹ ۱۱-۱-۳- حق رفاه و بهداشت

- ۲-۳- بخش دوم: مسئولیت مسافر قاچاق دریایی..... ۸۰
- ۱-۲-۳- مسئولیت مسافر قاچاق دریایی از منظر قوانین بین المللی..... ۸۰
- ۲-۲-۳- مسئولیت مسافر قاچاق دریایی از منظر قوانین داخلی ایران..... ۸۱

فصل چهارم: اقدامات سازمان بین المللی دریانوردی و قوانین ایران در

خصوص مسافر قاچاق

- ۱-۴- بخش اول: اقدامات سازمان بین المللی دریانوردی در خصوص مسافر قاچاق..... ۸۴
- ۱-۱-۴- اقدامات حقوقی سازمان بین المللی دریانوردی ۸۴
- ۲-۱-۴- نحوه گزارش دهی مسافر قاچاق دریایی..... ۸۹
- ۲-۴- بخش دوم: قوانین و مقررات بنادر ایران در خصوص مسافر قاچاق..... ۹۴
- ۱-۲-۴- سازمان بنادر و دریانوردی به عنوان متولی موضوعات دریایی در ایران..... ۹۴
- ۲-۲-۴- رویه عملی برخورد با مسافر قاچاق دریایی در بنادر ایران..... ۹۸

فصل پنجم: چالشها و ارزیابی

- ۱-۵- بخش اول: چالشها..... ۱۰۶
- ۱-۱-۵- تمرکز غیر منطقی معضل مسافر قاچاق بر دوش شرکتهای کشتیرانی..... ۱۰۶
- ۲-۱-۵- عدم تعیین مسئولیت مشخصی برای کشورها..... ۱۰۹
- ۳-۱-۵- مبنا قرار دادن قوانین داخلی کشورها در مورد مسافر قاچاق دریایی..... ۱۱۱
- ۴-۱-۵- عدم مسئولیت مقامات بندری در موضوع مسافر قاچاق دریایی..... ۱۱۲
- ۵-۱-۵- عدم تعیین مسئولیت دقیق و مشخص برای متصدیان ترمینالهای بندری..... ۱۱۳
- ۶-۱-۵- عدم دخالت نهادهای حقوق بشری..... ۱۱۶
- ۲-۵- بخش دوم: ارزیابی ۱۱۷
- ۱-۲-۵- ارزیابی اقدامات انجام شده..... ۱۱۷
- ۲-۲-۵- تحلیل فرضیه ها و نتیجه گیری..... ۱۲۰
- ۳-۲-۵- ارائه پیشنهادات..... ۱۲۴
- فهرست منابع..... ۱۲۹
- پیوستها..... ۱۳۵